

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**De Jure Rerum Ecclesiasticarum Ad Germaniae Catholicae
Principia Et Usum Pars ...**

Complectens Sectionem I. & II.

Zech, Franz Xaver

Ingolstadii, 1758

Titulus X. De Academiis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68048](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68048)

TITULUS X.
DE ACADEMIIS.

Conf. Decretal. lib. 5. tit. 5. E
Clement. Tit. 1.

§. 145.

*Inter Loca
pia sunt*

INTER *Loca Pia*, quæ maxime Cultum Divinum promovent, primum locum damus Academiis, ubi omnigena scientia imbuuntur tam Clerici, quam Laici. Ut utrique huic hominum Classi Literæ tradantur, vera Pietas & Religionis amor suadet. Licet enim *Ignorantia mater cunctorum errorum, maxime in Sacerdotibus Dei vitanda sit, qui docendi Officium in populis susceperunt* 15.) nihilominus pessime Consultum est Reipublicæ, in qua per Laicorum ignorantiam Justitia corrumpitur, Religio in superstitionem transit, Regiminis politia in tyrannidem degenerat.

Academia

§. 146. Huic malo remedium ferunt Academia 16.), seu studiorum Uni-

15.) C. 1. dist. 38. ex Concil. TOLET. IV.
16.) *Academia* nomen habet a loco neme-
rabo

Universitates 17.). Scholas etiam publicas jam vidit primæva Ecclesia, Templis contiguas, vel saltem in ædibus ad Tempia pertinentibus erectas 18.): non tantum sacris Dogmatibus explicandis, iisque tum adversus Gentiles, tum adversus Hæreticos vindicandis; sed etiam politioribus Literis tradendis destinatas. In his nomen singulare obtinuit Schola Catechetica Alexandria, præcipue pro instruendis Catechumenis
&

roso extra urbem Atheniensem sito, pertinente ad *Hecademum*, seu **ACADEMUM**, Civem Atheniensem, ubi **PLATO** docebat. Vid. **DIOG. LAERT.** de Vitis Philosoph. lib. 3. **PAUSANIAS** in Atticis. *Academi* meminit **PLUTARCHUS** in Theseo. Unde postea tum alia loca, in quibus scientiæ traduntur, tum Societates Eruditorum *Academia* nomen sortitæ sunt. Videri meretur Lexicon Trivult. V. *Academie*.

17.) Nomen hoc datur Scholis, in quibus *universæ* scientiæ, saltem pro Republica tam sæculari, quam Ecclesiastica magis necessariæ, traduntur, quas alioqui in diversis locis conquirere oporteret.

18.) **SOCRATES** Hist. Eccl. l. III. c. I. dicit, Julianum Apostatam Constantinopoli liberalibus disciplinis fuisse institutum in *Basilica*, ubi tunc Scholæ fuerunt.

& Clericis erecta, quæ S. MARCO, Fundatorem 19.) : sæculi II. & III. autem Rectores habuit ATHENAGORAM, PANTÆNUM Indiarum Apostolum, CLEMEN- TEM *Alexandrinum*, ORIGENEM aliosque Viros in omni Literaturæ præstantissimos 20.) ; a RHODANO postea, qui Didymo Cæco in regenda hac Schola successerat, tempore THEODOSII M. in Siden Pamphiliæ Urbem translata 21.). Non minore Fama claruit Schola *Cæsariensis*, ubi idem ORIGENES 22.) cum Philosophia aliisque profanis disciplinis, multorum animos suis erroribus imbuebat : *Ediffena*, ubi Eusebius Emiffenus Sacris & politicis
ribus

-
- 19.) S. HIERONYMUS de Vir. Illustr. de Pantæno scribens, testatur, Alexandriæ a MARCO Evangelista semper Ecclesiasticos fuisse Doctores.
20.) EUSEBIUS Hist. Eccl. l. V. c. 10. Add. WALCHIUS Miscell. sacr. lib. III. Exerc. 2. c. 1. sect. I. §. 5. & 6.
21.) Aut potius alia ad imitationem Scholæ Alexandrinæ erecta, ut observat CAVE Hist. Lit. in Athenagora. ad ann. 177 & in Philippo ad annum 418.
22.) EUSEBIUS l. 6. c. 13. P. DOUCIN Histoire de l'Origenisme lib. I. & 2,

ribus Literis, Operam dedit 23.):
aliæque plures.

§. 147. Non tantum Romæ 24.), Variis in
& in celebrioribus Civitatibus; sed locis aper-
in aliis quoque locis per Italiam, tæ,
passim Parochialibus Ecclesiis præ-
positi, juniores Clericos ad compe-
tentem eruditionem instruebant,
quos imitari conabantur Galli 25.):
hos autem Angli 26.). Post irruptio-

M nem

23.) SOZOMENUS lib. III. c. 5.

24.) Quod Romæ, præsertim sub GREGO-
RIO M. omnes scientiæ floruerint, vide-
re licet apud JOANNEM Diaconum in vi-
ta Gregorii l. 2. c. 12. 13.

25.) Concilium VASENSE II. ann. 529. Can.
I. statuit, ut omnes Presbyteri, qui sunt
in Parochiis constituti, secundum consue-
tudinem, quam per totam Italiam satis sa-
lubriter teneri cognovimus, juniores Lecto-
res secum in domo, ubi ipsi habitare viden-
tur, recipiant: Et eos quomodo boni patres,
spiritualiter nutriendos, in lege Domini
erudire contendant. RICULFUS Episco-
pus Sueffionensis ann. 889. Constit. c. 16.
addit, ut Presbyteri puellas ad discendum
cum Scholariis suis in schola sua nequaquam
recipiant.

26.) De SIGEBERTO Rege, qui in Gallia
Baptismum suscepit, scribit BEDA lib. 3.
Hist. c. 18. quod in patriam regressus, ubi
regno potitus est, mox ea, quæ in Gallis
bene

nem barbararum Gentium a Sæculo VI. Scholis fere ad Ecclesias Cathedralis & Monasteria restrictis 27.) apud solos Ecclesiasticos & Monachos aliquid literaturæ reperiebatur: Deo tamen semper Ecclesiam suam conservante, non tam per eruditionem Pastorum, quam per fidelem observantiam antiquarum Traditionum 28.). Certe etiam CASSIODORUS propter bella ferventia, & turbulenta nimis in Italico regno certamina cum AGAPITO Pontifice non potuit implere desiderium suum erigendi in Romana Urbe publicas Scholas pro tradendis Sacris Literis 29.).

§. 148.

bene disposita vidit, imitari cupiens, instituerit scholam, in qua pueri literis erudirentur.

- 27.) Quid hac in re præstiterint Monasteria S. Benedicti, per quatuor Tomos recensetur in *Historia Rei Literariæ Ord. S. Benedicti*, recens edita.
- 28.) AGATHO Romanus Pontifex sæculo VII. in Epistola ad Constantinum Pogonatum data, & in Concilio Oecumenico VI. Act. 4. recitata, id candide fatetur.
- 29.) CASSIODORUS in Præfatione Divinarum Lectionum.

§. 148. Sacras autem Literas abs- *Præsertim*
 que subsidio Literarum humanio- *a Carolo*
 rum satis excoli non posse, optime *i. l.*
 sentiebat CAROLUS M. Imperator,
 insignis scientiarum fautor & instau-
 rator. Unde cum ex variis Mona-
 steriis & Ecclesiis epistolas acciperet,
 quibus Sacra & Preces ipsi offere-
 bantur, *inculto sermone* scriptas, en-
 cyclicas dedit literas ad Episcopos &
 Abbates, quibus Scholarum erectio-
 nem & curam in Ecclesiis Cathedra-
 libus & Monasteriis vehementer com-
 mendabat 30.): & indefessa opera
 in aliis etiam locis promovebat,
 præcipue cum post tertium iter Ro-
 manum Anno Christi 787. plures
 Grammaticos secum in Gallias ad-
 M 2 duxif-

30.) Exemplar harum literarum ad BAU-
 GULFUM Abbatem Fuldensem, datum
 habetur in Collect. Concil. Harduini tom.
 3. col. 2024. &c. ibi: *quod pia devotio in-*
terius fideliter dictabat, hoc exterius, propter
negligentiam discendi, lingua inerudita ex-
primere sine reprehensione non valebat. Un-
de factum est, ut timere inciperemus, ne
forte, sicut minor erat in scribendo pruden-
tia, ita quoque & multo minor esset, quam
recte esse debisset, in sanctarum scriptura-
rum ad intelligendum sapientia &c. &c.

duxisset 31.), annitentibus etiam Zelosis Episcopis 32.). Imo non solum publicas Scholas & studiorum Universitates variis in locis erigeri conabatur 33.): sed etiam in Aula Regia, Eruditorum Scholam, seu Academiam fovebat 34.).

§. 149.

31.) Vid. Conc. CABILONENSE ann. 829. c. 3. PARISIENSE ann. 829. lib. III. c. 12.
32.) Lectu digni sunt duo Articuli, scilicet 19. & 20. ex Capitulari THEODULFI Episcopi Aurelianensis ad Parochos, apud Harduin. Conc. tom. 4. col. 916. ad ann. 797. qui Articuli cum aliis septem, in quibusdam Editionibus Conciliorum falso describuntur Patribus Synodi Trullane.
33.) De his agit LAUNOJUS in libro *de scholis celebrioribus*. Operum tom. 4. vol. 1. CONRINGIUS De Antiquitatibus Academicis Dissert. I. Operum tom. 5. MIDDEXDORPIUS aliique.
34.) P. DANIEL Hist. Franc. ad ann. 789. suspicatur, a Carolo institutam Societatem, seu Academiam Eruditorum, quod nomen assumpsissent antiqui cujusdam Auctoris, aut Herois, sibi præprimis celsitati, ita ut ALCUINUS *Flaccum*, quod agnomen est Horatii; ANGILBERTUS *Hemerum*; ADELARDUS Abbas Corbejensis *Augustinum*; RICULFUS Episcopus Moguntinus *Damatam*; ipse Rex *Dardem* se nominaret, prout hodie Societas Arcadum & Naturæ Curiosorum suis membris

§. 149. Carolum imitati sunt varii & aliis:
alii Imperatores & Reges, præcipue
in Germania OTTONES & FRI-
DERICI, sub quibus Scholæ publi-
cæ diversa fata & vicissitudines sub-
ierunt, promoventibus & Privilegia
amplissima concedentibus Romanis
Pontificibus & Conciliis 35.), adeo
ut Concilium Ravennatense quibus-
libet diebus Mercurii vel Jovis spe-

M 3 cia-

membris varia nomina imponit. Hanc
conjecturam, quam P. DANIEL ex Epi-
stolis Alcuini, ubi ista nomina dictis viris
passim tribuuntur, desumpsit, improbat
recens Editor Operum LAUNOII in *Præ-
fat. ad Tom. 4. vol. I.* Turpius erravit
ipse LAUNOIIUS, dum loc. cit. c. 5. Epi-
stolam Alcuini *Davidi Regi* inscriptam,
putat datam esse *ad Davidem Angliæ Re-
gem*; cum Alcuinus aperte plurimis in lo-
cis CAROLUM nomine *Davidis* insigniat.
35.) Consulantur Autores, qui historiam
Universitatum conscripserunt. Conci-
lium CONSTANTIENSE Sess. 8. damnavit
Wicleffi errorem 29. *Universitates,
Studia, Collegia, Graduationes, & Ma-
gisteria in eisdem, sunt vana gentilitate in-
troducenda, & tantum profunt Ecclesie, si-
cut diabolus.* Econtra quando de tollen-
dis Exemptionibus actum fuit, præser-
vatæ fuerunt Exemptiones, Universita-
tibus studiorum concessæ. Vid. VON DER
HARDT *Conc. Const. tom. I. part. 10. c. 20.*
pag. 620. & tom. 4. col. 1536.

cialem Collectam in Missa pro studentibus dici præceperit 36.). Utrum tamen singularum Facultatum, quæ hodie in Academiis florent, Professores in eodem loco publice Scholæ aperirent, ante sæculum decimum quartum vix reperiemus: nam olim nec Bononiæ Theologia, nec Parisiæ Juris Romani Prudentia publice tradebatur, quæ tamen ambæ Scholæ primatum in Occidente obtinebant.

Demum insigniter restaurata.

§. 150. Postquam autem scientiarum splendor rursus in Occidente vix non penitus extinctus fuisset, nova lumina submisit Oriens, præsertim capta a Saracenis Constantinopoli, ubi eruditionis & literarum studium sub MICHAELE Porphyrogenneta, cura & sollicitudine BARBARÆ Cæsaris Sæculo IX. restauratum 37.), eo usque perduraverat 38.)

Hoc

36.) Conc. RAVENNAT. ann. 1314. c. 13. Collecta autem præscribitur vel de Spiritu Sancto, vel *DEUS qui per coactorem nam &c.* desumpta ex Missa votiva de Sapientia, quæ in antiquis Missalibus assignatur pro Feria secunda.

37.) De hac instauratione legi potest Theophrastus MASSINUS vet. & nov. Ecel. Disciplinæ p. 2. l. I. c. 100. n. 4. CONRING. tom. 5. De Antiq. Acad. Differt. I. pag. 418.

38.) ÆNEAS SYLVIUS Piccolominus, p.

Hoc ab exulibus Græcis in nostris regionibus excitatum, adeo dociles animos reperit, ut plurimæ tum in aliis Provinciis, tum præcipue in nostra Germania Academia, & veræ studiorum Universitates, ferme a singulis Imperii Germanici Principibus fuerint excitatæ. Inter has magnum nomen obtinuit Academia INGOLSTADIENSIS, circa medium Sæculi decimi quinta LUDOVICO Divite Bavariæ Duce fundata, & a PIO H. Pontifice ad laudem Divini nominis & Catholica Fidei propagationem ann. 1459. confirmata, adeo strenue expectationem Pontificis in propugnanda Catholica fide implevit, ut implacabile Martini Lutheri odium incurrerit, millenis convitiis ab eodem proscissa 39.)

M 4 §. 151.

stea Pius II. Pontifex, Epist. 155. ad Episc. Brixienf. scribit: *Mansit usque in hunc diem vetusta sapientia apud Constantinopolim monumentum, ac velut ibi domicilium literarum esset, nemo Latinorum satis videri doctus poterat, nisi per tempus Constantinopoli studuisset &c.*

39.) Occasionem & causam genuinam hujus odii detegit JACOBUS GRETSERUS in Oratione inaugurali habita 14. Novembr. 1606.

Statuta Canonum pro Academiis. §. 151. Verum historia Academia-
rum aliis relicta, paucis annotamus, quid varii Canones de publicis
studiis statuerint.

I. Nemo qui sit *idoneus*, a docendo impediatur, quoniam cum donum Dei sit scientia Literarum, liberum debet esse cuique, talentum gratis contulerit erogare 40.), scilicet cum consensu Principis & Episcopi *Idonei* dicuntur, qui sunt *fideliter & veraciter intelligentes* 41.).

II. Statuit Sancta Synodus TRIDENTINA, *neminem ad Sacra Scripturae Lectionis officium tam publicam quam privatim admittendum esse, quam prius ab Episcopo loci de vita, moribus & scientia examinatus & approbatus fuerit* 42.).

III. Singulorum Professorum vita diligenter est inquirenda: ne forte ii sint, qui pravo morum, vitæque exemplo plus officere, quam doctrinæ raritate prodesse possint 43.).

IV.

40.) ALEXANDER III. apud Harduin. Concil. tom. 6. p. 2. col. 1459.

41.) Synodus LINGONENSIS ann. 859
can. 10.

42.) Sess. V. c. 1. de Reform.

43.) Concil. TOLOSAN. ann. 1590.

IV. „Omnes ii, ad quos Univer-
sitatum & Studiorum generalium
cura, visitatio & reformatio perti-
net, diligenter curent, ut ab eis-
dem Universitatibus Canones &
Decreta Sanctæ Tridentinæ Syno-
di integre recipiantur, ad eorum-
que normam Magistri, Doctores,
& alii in eisdem Universitatibus ea,
quæ Catholicæ Fidei sunt, doceant,
& interpretentur; seque ad hoc in-
stitutum initio cujuslibet anni so-
lemni juramento obstringant: sed
& si aliqua alia in prædictis Uni-
versitatibus correctione & refor-
matione digna fuerint, ab eisdem,
ad quos spectat, pro Religionis &
Disciplinæ Ecclesiasticæ augmento
emendentur, & statuatur. „ 44.)

V. Pro concedenda licentia do-
cendi nihil exigatur 45.)

VI. In Ecclesiis Cathedralibus Ma-
gistro, qui Clericos ejusdem Eccle-

M 5

fiæ

44.) Conc. TRID. Sess. XXV. c. 2. de
Reform.

45.) C. 3. de Magistris &c. ex Conc. LA-
TERAN. III. ann. 1179. c. 18. Excepit
tamen ALEXANDER III. Magistrum PE-
TRUM Cancellarium Parisiensem apud
Harduin. t. 6. p. 2. col. 1478.

fiæ & Scholares pauperes gratis
 ceat, competens aliquod Beneficium
 assignetur, quo docentis necessitas
 sublevetur, & discipulis via paratur
 ad doctrinam 46.). Aliis Profes-
 soribus, qui præbendam non habent,
 salaria congrua sunt assignanda.

VII. Canonici vel Præbendati,
 ab Episcopis ad Theologiam lega-
 dam, vel discendam destinantur,
 centes quidem toto tempore, dum
 in Scholis docuerint; studentes au-
 tem in ipsa per quinque annos im-
 gre percipiant in absentia proventus
 præbendarum & beneficiorum su-
 rum 47.).

VIII. Libri boni & utiles præbe-
 rantur: prohibentur autem Libri
 Hæreticorum, qui de Religione
 professo tractant, libri lascivi &c. 48.).

IX.

46.) Idem Concil. LATERAN. relatum
 C. 4. de Magistris &c. EMAN. GONZALEZ
 ibid. Hanc Constitutionem circa Ec-
 clesias Cathedrales & Collegiatas fuisse
 declarat Conc. TRID. Sess. V. c. 1. de
 Reform.

47.) C. fin. de Magistr. Conc. TRID. ibi
 cit.

48.) Decret. de Libris prohib. reg. 2. &c.
 Libros emendatos, scilicet non tam
 em.

IX. Etiam Principes sæculares solliciti sint, ut sacræ scientiæ cum profanis Literis rite tradantur 49.).

X. Promovendi in Academiis ad Gradus Literarios, vel ad Licentiam docendi, publicam & solemnem Catholicæ Fidei Professionem ex Formula Tridentina edere, & Juramento confirmare tenentur 50.).

XI. Qui in quavis scientia ad Doctoratus vel Magisterii assumuntur honorem, juramento prius adstringantur, ne ultra tria millia Turonensium argenteorum in solemnitate, circa hujusmodi
Do-

erroribus Amanuensium, quam a perversa doctrina, requirunt Capitula HERARDI Archiepiscopi Turonensis ann. 858. c. 17. apud Harduin. tom. 5. col. 451.

49.) *Coërceantur & exercentur in Scholis pueri ad dilectionem sacræ scientiæ: ut per hoc bene eruditi inveniri possint ad omnimodam Ecclesiæ DEI utilitatem: nec sint Rectores terrene tam avidi operationis, ut domus DEI desolatione spiritalis ornaturæ vilescat.* Synod. CUTHBERTI Archiep. in Anglia ann. 747. Can. 7. apud Harduin. tom. 3. col. 1954.

50.) Pius IV. Const. in Sacrosancta. ann. 1564. Vid. Præcogn. Jur. Canon. tit. 6. §. 66. seqq.

*Doctoratum aut Magisterium quomodo
bet adhibenda, expendant § 1.).*

Alia ex singularum Academicarum
propriis Statutis haurienda sunt. Mi-
ta suppeditat JACOBUS MIDDEN-
DORPIUS de Academiis. Item
Officiis Scholasticis. ANDREA
MENDO de Jure Academico.

TITULUS XI.

DE SEMINARIIS CLERICORUM

§. 152.

Seminaria **E**x iis, quæ superiori Titulo alle-
ta sunt, facile concludimus, fun-
damenta Scholarum publicarum ja-
cta esse ab Episcopis; & Literarum
profanarum Studia, destinata olim
fuisse ad profectum in Sacris scientiis,

51.) Clement. 2. de Magistris &c. Valo-
rem 3000. Turonensium argenteorum, si
cum nostra moneta conferatur, curiose
indagat JACOBUS GRETSERUS Præfat. in
Disputationem Vespertinam, pridie Inaugurationis Doctoralis ann. 1606. credit-
que juxta maximam Turonensium ad
nostras monetas collatorum æstimatio-
nem, præscriptam summam ascendere ad
quadringentos sexdecim florenos nostros
Rhenanos.